

Ks. Władysław Piotr WLAŻŁAK

Powstanie, zmiany terytorialne i przynależność dekanalna parafii NMP Zwycięskiej w Częstochowie

Erygowanie parafii NMP Zwycięskiej w Częstochowie dokonało się w okresie tzw. odwilży październikowej 1956 r., kiedy władze komunistyczne na krótki okres zliberalizowały politykę wobec Kościoła katolickiego w Polsce. Dzięki zabiegom biskupa częstochowskiego Zdzisława Golińskiego udało się uzyskać zgodę na utworzenie nowej parafii w Częstochowie przy ul. Słowackiego 17. Istniała wyraźna przesłanka duszpasterska w tej mierze, gdyż w tej części biskupiego miasta nastąpił znaczny wzrost liczby mieszkańców, przez zastąpienie dotychczasowych domków jednorodzinnych tzw. blokami, czyli budynkami wielorodzinnymi. Akt erekcji parafii został wystawiony 7 maja 1957 r. i obejmował tereny parafii katedralnej Św. Rodziny w Częstochowie. Strukturę terytorialną parafii ustalono na podstawie danych schematyzmu diecezjalnego z 1958 r. Według niego do parafii należały następujące ulice: Sobieskiego, Osiedle Sobieskiego (bloki), Osiedle Słowackiego (bez bloków), Curie-Skłodowskiej, Ambulatoryjna, Nowowiejskiego, Ogińskiego, Modzelewskiego (dawniej Śląska), Handlowa, Biegańskiego, Mickiewicza, Śniadeckich, Hoene-Wrońskiego, Stacja Stradom, Krasińskiego, Pułaskiego (strona nieparzysta). Katalogowa liczba wiernych wynosiła wtedy około 9000¹.

W tym czasie parafia NMP Zwycięskiej w Częstochowie należała do dekanatu częstochowskiego, który 31 grudnia 1957 r. uległ podziałowi na dwie jednostki dekanalne. Po wspomnianej reorganizacji parafia NMP Zwycięskiej weszła w skład nowo utworzonego dekanatu częstochowskiego pierwszego, który obejmował zachodnie tereny miasta biskupiego. Według danych katalogowych z 1968 r. parafia obejmowała następujące ulice: Ambulatoryjna, Boya Żeleńskiego, Braci Domagalskich (od nr. 24), Curie-Skłodowskiej, Dunikowskiego, Hoene-Wrońskiego, Korczaka, Krasińskiego, Mickiewicza, Modzelewskiego (od nr. 30), Nowowiejskiego (od nr. 13 i 22), Ogińskiego, Pułaskiego (nr 57-105), Słowackiego, Sobieskiego (nr 7-16), Śniadeckich i Stacja kolejowa Stradom. Oprócz powyższych danych ustalono, iż tytuł kaplicy i parafii był ten sam, czyli Matka Boża Zwycięska, co raczej należy określić według najnowszej nomenklatury Najświętsza Maryja Panna (NMP). Dalej podano kaplice mszalne: w domu zakonnym sióstr Pallotynek przy ul. Słowackiego 17, w domu Braci Szkół Chrześcijańskich przy ul. Puła-

¹ *Katalog kościołów i duchowieństwa diecezji częstochowskiej 1958*, Częstochowa 1958, s. 39-40.

skiego 71 oraz w Szpitalu Miejskim im. dr. W. Biegańskiego przy ul. Mickiewicza 12. Warto podkreślić, iż podano tutaj także uroczystości odpustowe, czyli: 31 maja NMP Zwycięskiej i drugą niedzielę października NMP Różańcowej².

Nowy podział dekanalny diecezji częstochowskiej wprowadził 16 lutego 1975 r. biskup Stefan Bareła. Ordynariusz utworzył wtedy w Częstochowie trzeci dekanat, w skład którego weszła parafia NMP Zwycięskiej, Św. Barbary, Świętego Krzyża, Miłosierdzia Bożego i Św. Piotra i Pawła³. Dane katalogowe potwierdziły szereg dawnych informacji o parafii. Warto przytoczyć wskazania odnośnie struktury terytorialnej parafii, według której należały do niej następujące ulice: Ambulatoryjna, Boya-Żeleńskiego, Braci Domagalskich (od nr. 24), Curie-Skłodowskiej, Dunikowskiego, Hoene-Wrońskiego, Korczaka, Krasińskiego, Mickiewicza, Modzelewskiego (od nr. 30), Nowowiejskiego (od nr. 13 i 22), Ogińskiego, Pułaskiego (strona nieparzysta), Słowackiego, Sobieskiego (od nr. 7 i 16), Braci Śniadeckich i Stacja kolejowa Stradom⁴. Do tychże danych terytorialnych parafii należy dodać, iż według katalogu z 1987 r. parafia wzbogaciła się o ul. Wiaduktową (do wiaduktu)⁵. Powyższe informacje można uzupełnić w świetle schematyzmu diecezjalnego z 1993 r., kiedy parafia funkcjonowała w nowych strukturach Kościoła katolickiego w Polsce, po utworzeniu metropolii częstochowskiej. Do parafii należały wtedy następujące ulice: Bohaterów Monte Cassino, Dunikowskiego, Goszczyńskiego, Korczaka (2, 4, 4a), Krasińskiego, Nowowiejskiego, (nr 22, 24, 26), Ogińskiego, P.O. .W. (nr 30, 32, 35, 37), Pułaskiego (nr 57-105), Słowackiego, Sobieskiego (od nr. 44) i Zana⁶.

Oprócz tychże zmian należy podkreślić, iż w międzyczasie tuż przed śmiercią biskup S. Bareła dokonał reorganizacji dekanalnej w Częstochowie, kiedy w miejsce dawnych trzech dekanatów utworzył cztery okręgi dekanalne, przydając im nowe nazwy bez numeracji jak dotychczas, lecz określił je według nazw najstarszych parafii. Stało się to 25 listopada 1983 r., kiedy w ramach dekanatu Św. Zygmunta w Częstochowie funkcjonowały następujące parafie: NMP Zwycięskiej, Św. Jakuba, Niepokalanego Serca Maryi, Św. Stanisława Kostki, Św. Judy Tadeusza i Św. Zygmunta⁷. Powyższy stan dekanalny nie uległ zmianie, aż do obecnego momentu. Pewne spektrum informacji udało się pozyskać na podstawie katalogu die-

² *Katalog kościołów i duchowieństwa diecezji częstochowskiej 1968*, Częstochowa 1968, s. 47-48.

³ W. Właźlak, *Rozwój sieci parafialnej i dekanalnej w diecezji częstochowskiej na przestrzeni jej historii*, w: *Błogosławione, choć trudne czasy. Siedemdziesięciopięćlecie Kościoła częstochowskiego*, red. J. Kowalski, Częstochowa 2000, s. 172, 185-186.

⁴ *Katalog kościołów i duchowieństwa diecezji częstochowskiej 1978*, Częstochowa 1978, s. 79, 113-115.

⁵ Błędnie tutaj podano datę erekcji parafii 15 VI 1957 r. – *Kościół częstochowski 1987. Katalog osób i instytucji*, Częstochowa 1987, s. 83.

⁶ *Archidiecezja częstochowska. Katalog 1993*, Częstochowa 1993, s. 151-152.

⁷ Właźlak, *Rozwój sieci parafialnej i dekanalnej w diecezji częstochowskiej na przestrzeni jej historii*, w: *Błogosławione, choć trudne...*, s. 186-187.

cezjalnego z roku 2000, gdzie zaczęto używać poprawnej nazwy parafii i tytułu kościoła NMP Zwycięskiej, a nie jak poprzednio Matki Bożej Zwycięskiej. Odpust NMP Zwycięskiej obchodzono 30 maja, dobę Eucharystyczną przeżywano 12/13 maja, liczba mieszkańców została ustalona na 8000 wiernych. Wyliczono też ulice przynależące do parafii: Bohaterów Monte Cassino 10, Dunikowskiego 10/12, Goszczyńskiego 1-7, Korczaka 2-4a, Krasieńskiego 2-34, Nowowiejskiego 22-26, Ogińskiego 3/5, 4-8, 10-16, P.O.W. 30/32, Pułaskiego 56-65, 71, 117, Słowackiego, Sobieskiego 9a, 76/78 i Zana 1-13⁸. Pewne uściślenia podał katalog z roku 2005, według którego oprócz wspomnianego odpustu NMP Zwycięskiej obchodzono jeszcze odpust NMP Różańcowej 7 października. W międzyczasie zmalała także liczba wiernych do 6800. Zmniejszenie liczby parafian było spowodowane utworzeniem nowego ośrodka duszpasterskiego z jej terytorium, czyli parafii Św. Andrzeja Świerada i Benedykta Pustelników⁹.

W podsumowaniu należy podkreślić, iż przemiany terytorialne parafii były dość znamienne dla tego okresu, co czasem wywoływało wśród wiernych pewne niepokoje z powodu wznoszenia nowych świątyń. Atutem erylującego parafię, czyli biskupa częstochowskiego, był czas i głęboka wiara parafian, którzy bez względu na przynależność administracyjną w Kościele i ponoszone ofiary zawsze czuli głębokie zjednoczenie z Chrystusem. Tego waloru nie można przecenić w rzeczywistości komunistycznej, która niestety wycisnęła straszliwe piętno na mieszkańcach parafii NMP Zwycięskiej w Częstochowie. Okazało się kolejny raz, iż wystarczająca liczba wiernych tejże parafii stworzyła podwaliny pod dobrze zorganizowany Kościół lokalny. Przetrwał on trudności organizacyjne, lokalowe i ideologiczne, aby w nowym tysiącleciu cieszyć się wolnością religijną, przekuwaną na konkretne wymiary życia parafialnego, pod przywództwem trzech kolejnych księży proboszczów: Franciszka Musiela, Włodzimierza Rataja i Kazimierza Zalewskiego.

⁸ *Archidiecezja częstochowska. Katalog 2000, Częstochowa 2000, s. 249.*

⁹ *Archidiecezja częstochowska. Katalog 2005, Częstochowa 2005, s. 226, 231-232.*